

feldolgozó gyár szerződéssel eladja a maga évi bőrhulladékát a szokásnak megfelelő hozzávetőleges mennyiségben. A szerződés tartama alatt jelentkezik egy gépgyári cég, amely oly szerszámgépet ajánl, amely az eddigi bőrhulladékot az eddigi töredékére szorítja le. Az év végével jelentkezik a hulladék vevője, aki a neki lekötött mennyiségnél természetesen csak jóval kevesebbet kap. Ha a hulladék eladóját a mennyiség hozzávetőlegességét jelző szerződéses kikötés (cca stb.) bizonyos határok között védi is, az eltolódás nagy méretűségére az ilyen kikötések menlevelet nem adhatnak. A hulladékvevő követeli a maga font húsát. Az érdekpositio szempontjából a kérdés az, vajjon áttérhetett-e a gyáros egy oly gyártási módra, amely az eddigi hulladék mennyiségét tetemesen leszorította anélkül, hogy számolnia kellene a hulladék vevője részéről vele szemben fennálló igény következtetésével. A Reichsgericht, amely ezt az ügyet elbírált, a vevő kártérítési igényét elutasította és elismerte az eladónak a maga üzem technikai tökéletességéhez fűződő érdekét a szemben álló vevő érdekének elhanyagolása árán is. A magyar bírói gyakorlatban ugyancsak voltak oly esetek, amelyekben az érdekelsőbbégi kérdés az ítékezés homlokterébe került. Más alkalmalmmal a magyar anyag ismertetésére is visszatérünk, ezúttal csupán az érdekelsőbbégi gondolat hangsúlyozására törekedtünk.

B. S.

Tűlzott ár kikötése: a jó erkölcsbe ütközik. Felperes cipőcímkek gyártásával foglalkozik. Alperes kisiparos, egyszerű cipésmester. Felperes ügynöke aláírat vele egy nagyobb mennyiségű cipőcímke szállítására vonatkozó rendelést. Felperes a tárgyaláson bemutatja a rendelőjegyet, melynek a cipőcímke árára vonatkozó megjelölését alperes vitássá teszi. Felperes szerint a megrendelt árú méterenkénti ára 3 P 10 f-rel lett megjelölve, míg alperes azt vitatja, hogy a tizedespont tévesen (illetve dolosuson) van feltüntetve, mert a valódi ár a felperes által vitatott ár egytizedrésze, vagyis csak 31 fillér. Szakértői bizonyítást rendel el az elsőbíróság annak tisztázására, hogy a forgalomban mily árak hatályosak. A kamara szakvéleménye szerint különböző kivitelű címkek ára minőség szerint különböző, de az első osztályú cipőcímke ára legfeljebb 1 P 47 fillérbe kerülhetett.

Az elsőbírói ítélet marasztaló, de a budapesti kir. törvényszék mint fellebbezési bíróság (30. Pp. 22.848/1928-8. sz.) a keresetet elutasítja és pedig teljesen figyel-

men kívül hagyva a felek közt a rendelőjegy téves kitöltésére vonatkozó vitát. Ellenben azt az álláspontot teszi magáévá, hogy a rendelőjegyben kifejezésre juttatott ügylet a rendelőjegyben foglalt ármegjelölésnél fogva kizsákmányoló ügylet, mely ekként bírói jogvédelmet nem igényelhet.

A törvényszék álláspontja szerint ugyanis, ha valaki az árú rendes forgalmi és valódi értékét is meghaladó oly értéket köt ki vagy követel az áruért, amely többszörösen is meghaladja azt, ezen kikötés erkölcstelen kikötésnek tekintendő s mint kizsákmányoló ügylet érvénytelen. A jelen ügyletet tehát az teszi erkölcstelené, hogy a felperes az elsőrendű cipőcímszalag 1 P 47 f legmagasabbnak tekintendő ára helyett a megrendelőjegyben 3 P 10 f-t jelölt meg, amely ár tehát többszörösen meghaladja az árú rendes forgalmi és valódi értékét.

A döntésben foglalt jogi álláspontot minden kritika nélkül aligha tehetjük magunkévá, mert a kíséző jelenségek figyelembevétele nélkül deklarált azon jogelv, hogy aki valamely árú valódi értékét lényegesen meghaladó árat követel vagy köt ki, bírói jogsegélyben nem részesülhet: lényegében a feléntüli sérelem intézményének visszaállítását jelentené, amely pedig a forgalmi életnek oly fokú gyámság alá helyezését és a bírói beavatkozásnak oly lehetőségeit vonná maga után, ami mindenképen veszélyeztetné a kereskedelem jogos érdekeit.

A MTJ. 977. §-a tiltja ugyan az oly ügyletet, amelylyel valaki másnak tapasztalatlanságát, könnyelműségét, függő helyzetét stb. kihasználva a másik fél tetemes kárával ingyenes előnyt vagy aránytalan nyereséget köt ki vagy szerez magának: az ily ügylet valóban kizsákmányoló ügylet is, de hogy pl. két független kereskedő egymással mily ügyletet köt normális viszonyok mellett, illetve mily áron ad el az egyik a másiknak, magánjogi perben utólagos bírói kritika tárgyává aligha tehető.

Ellenben a különben helyes konkrét döntés jogilag inkább alátámasztható lett volna azzal, hogy a bíróság rámutatott volna arra, hogy egy félig-meddig műveletlen cipész állott szemben egy ügyeskedő, tolakodó ügynökkel, aki nyilván alacsony (valószínűleg a forgalmi áron aluli) árat kért és ezzel vette rá a vevőt az ügyletkötésre és azután kihasználva annak műveletlenségét, csak egy számjeggyel, tizedespont alkalmazásával jelezte meg az árat a megrendelőjegyben, ahelyett, hogy az állítólag 3 P 17 f-ben stipulált árat feltüntetően, szóval is ráírta volna a megrendelőjegyre, hogy így azután vita ne keletkezhessen az ár tekintetében. *F. P.*